

D'fhior chogaidh comhailtear síothcháin

[Knott, E.: *The Bardic poems of Tadhg Dall Ó hUiginn*, Irish Texts Society 22-23 (1922, 1926), poem 16]

1 D'fhior chogaidh comhailtear síothcháin,
seanfocal nách sároighthear;
ní fhaghann síoth acht fear faghla
feadh Banbha na mbánfhoithreadh.

2 D'ógbhaidh Bhreagh gi bé lén feirde
fir Shaxan do shíodhoghadh,
ní beag so dá dhíon, mar dearar,
bíodh sealadh dá síorfhoghal.

3 Ní fhuighid siad síodh ó Ghallaibh
Gaidhil na ngníomh gcathardha,
ní fiú a gcogadh snadmhadh síodha,
damhradh ríodha rachalma.

4 Ní díol síothchána síol gConaill,
ná clann Eóghain onchonaigh,
ná clann Chathaoir, ná síol Sadhbha,
ná síol gcalma gConchobhair.

5 Beag nách deachsad go díoth n-éinfhir
uaisle fola fionnGhaoidhil,
fiú a feabhas do dhóigh na dronga
tóir orra nách ionmhaoidhimh.

6 Siad dá gcur i gciomhsaibh Banbha,
buidhne Ghall 'na glémheadhón,
airc leithimil díobh ar ndéinimh,
síol Éibhir is Éireamhón.

7 Cóir nách comhaillid cath Saxan
síoth don fhoirinn fhadhálta;
do-chítheor dhóibh - truagh mar tharla -
sluagh Banbha gan bharánta.

8 Ar a loige do lucht cogaidh
ar cionn na gcath n-eachtronnach
nách faghaid síoth tar fhonn nEórpa
an drong leóna leathtromach.

9 Díoth a dteaguisg tug na daoine
fan droing fhíochmhair fhoirneartmhair,
truagh nách faghaid lucht a laoidhidh
a hucht aoinfhir oirbheartaigh.

10 Mór an neamhchuid do neach éigin
d'éigsibh an fhuinn ghealtolchaigh
gan a rádh re fearaibh Fódla
deabhaidh d'fhógra ar eachtronnchaibh.

11 Ós é ar gcuidne do chloinn Mhíleadh
mac Briain bhronnus airgheadha,
an ghéag do shluagh lúthghrod Luimnigh
múnfad d'fhuighlibh ailgheana.

12 Do-bhéaruinn comhairle charad
do cheann fhréimhe ríghFhearghna,
drithle bheag do chur san chagail,
an tsubh abaigh fhíneamhna.

13 Do-bhéar bhós le beagán comhráidh -
créad acht fadódh fírfheirge ? -
do rígh Mhoighe srothaigh Sléachta
fochain déanta díbheirge.

14 Urusa dhó déanamh cogaidh
tre chombáigh cóig saorphobal,
leis ón tuinn chalaidh go' chéile
raghaidh Éire ar aonchogadh.

15 Lasfaid cách do chombáigh rision,
idir rígh is ríoghdhamhna,
mar loisgtheaigh teagh re teagh oile,
ar feadh moighe míonBhanbha.

16 Fir Éireann an uair fá gcluinfid
cogadh airdríogh Aolmhoighe,
ní bhia tír gan fhear a fhaghla
ar feadh Banbha braonghloine.

17 Éireóchaid leis líon a dtionóil,
tnúthach n-uilc na hÉireannaigh,
tairgfid Gaoidhil cor ré chéile,
go robh Éire ag éinearraidh.

18 Ní thig dhó gan díchiol cogaidh
fa cheann ar gcláir Únaine -
dhó bhias a dtarbha nó a dtoibhéim -
faghla oiléin Úghaine,

19 Bíod múir chloch 'na gcuiltibh fiaidhmhíol,
folchadh d'fheór gach aonchonair,
go bhfággha clár tonnshán Teamhra

lomnán d'ealbha is d'fhaolchonaibh.

20 Fágbhaid d'ocras um iath mBóinne,
'sum Biorra an bhruaich géigleabhair,
go dtoimhle an bhean i mín Midhe
mír do chridhe a céidleanaibh.

21 Ná bíodh ar son a séad mbuadha,
ná a mbrugh n-aolta d'áiridhe,
acht rádh go rabhsad uair éigin,
ó sduaigh géiggil Gháirighe.

22 Gearrthar leis a lubhghort toraidh,
teasgthar uaidh a n-arbhanna
le lucht dídin chóigidh Chruachna,
óigfhir uallcha armdhonna.

23 Déantar leision láimh re Tailtin
tuir mhóra do mhionchuma;
sgriostar leis go bruinne mbrátha
a muille a n-átha a n-iothlunna.

24 Déantar sléibhte seachnóin Uisnigh
d'imlibh réidhe romhoigheadh,
nách fagha an fear re taobh dTeathbha
raon na gceathra gconoireadh.

25 Taisgthear le neach mar ní iongnadh
re haghaidh fhir éanuaire
géim éanbhó fa Cholt do chluinsin,
nó um port Uisnigh fhéaruaine.

26 Bíod fir neartmhara ó Nás Laighean
leó ag tabhairt a dteannoireadh
do bhróintibh cuach n-arsaidh n-órtha
's d'asnaibh cófra a gceannoigheadh.

27 Déantar saidhbhir sealadh oile
d'fhearaibh daora dochraide;
tugthar fós 'na ndaoineibh daidhbhre
saoirfhir shaidhbhre shochraide.

28 D'eis na ngníomh do-ghéanaid siadsan,
síol Ruairc na rún bhfíochmhála,
na Goill ó chrich iathbhuig Almhan
iarrfuid snadhmadh síothchána.

29 Tiocfaid teachta do thúr osuidh
uatha ar ógbhaidh iathBhanbha,

géabhaid don droing shuilbhir shingse
d'fhuighlibh millse miadhchardha.

30 A mbeirte sróil, a seóid bhuadha
béaraid go sluagh seinShligigh,
géabhthar d'fhailghibh óir dá n-uaislibh
ón bhróin duaibhsigh dheinmnidigh.

31 Iarrfaid leó do láthair cúirte
ceann síodha guirt ghlanUisnigh,
'sní shirfid fós díol 'na ndearna
síol bhFearghna ar an bhfaghuisin.

32 Ná meallaid le millsí briathar
Brian mhac Briain ó Bhréifneachaibh;
mairg do-bhéaradh aghaidh orra,
danair loma léirchreachaigh.

33 An feasach dhó dála an leómhain,
lá dar fhóbair aindligheadh?
níor geineadh neach ré mbí a bhuidhe,
rí na n-uile ainmhidheadh.

34 Goiris 'na cheann ceathra an talmhan,
tiad chuige don chéidiarraidh;
dob iomdha fan gcuireadh gcuanach
buidhean uallach éigiallaidh.

35 Ní tháinig fa thús an chuiridh
ceann an chineóil shionnchamhail,
anais amuigh uaidh fan aimsin
go bhfuair aimsir iomchubhaidh.

36 Tiad na sionnaigh san séad chéadna
chuige arís ar éinshlighidh -
righe riú níor chóir 'na gceardaibh -
'na mbróin chealgaigh chéimrighin.

37 Ar ndul d'amharc uamha an leómhain
don lucht nár líon coinghleaca,
líonaid siad d'uamhan a n-anmann,
sluaghadh anbhfann oirmheata.

38 An céidshionnach do-chuaidh aca
gusan uaimh mbric mbéalaolta,
do ráidh riú i n-imeal na huamha
filleadh uadha d'éanaonta.

39 "Do-chím eang an uile cheathra

chuige so go solusda,
'sní uil," ar sé "eang gá fhágbháil,
a dhream ágnair fhorusda."

40 "Dá ndeachmaoisne san dún chéadna,"
ar ceann na slógh síthchealgach,
"ní foighthe ar lorg ar gcúl choidhche
ón mhúr fhoirbhthe ilcheardach."

41 Iomthús na sionnach seal oile,
iompóid ón uaimh fhormadaigh,
gá dú? - acht do ghéis uichtghil Fhinne
tuigthir linne ar lobhradair.

42 Is sí an chúirtse ag cathaibh eachtronn
uaimh an leómhain léimeannaigh,
's is siad na ceathra fhuair oidhidh
sluaigh an oirir Éireannaigh.

43 Tuigeadh Brian mhac Briain mheic Eóghain
gan éinneach d'fhéin ghlanBhanbha
do theacht slán gan mheing gan mheabhail
ón dreim d'fhearaibh allmhardha.

44 Do chuir d'eagla ar fhearaibh Saxan
snáth uama an fhóid Loghasa -
dá dtugdaois cách é 'na n-orláimh
sé d'fhoghbháil nárbh orasa.

45 Dídean Teamhra atá ar a chumas -
codhnach chloinne ríghFhearghna;
ní thig do chách gan a choimhead -
bláth na bhfoighéag bhfíneamhna.

46 Ní fhóirfidís uaisle Banbha
Brian mhac Briain an mhóireinigh,
'sníor chás le sduaigh ndaoinigh nDuibhe
Gaoidhil uile d'fhóiridhin.

47 Méad a fhuatha ag ógbhaidh danar
dhó féin bhíos do bharamhail;
cách dhó dá fógra re fada -
Fódla aga ar aradhain.

48 Urasa dhó a dídean ortha,
iomdha dhá aos comhanta,
'sní uil ré a dhíon aga acht Éire,
fada ó chéile a chomhachta.

49 Beid na fréamha ó bhfuil a mháthair
fa mhac Briain 'na mbodhangaibh,
gach fine dhíobh mar dhéir n-aille,
síol Néill Chaille is Conallaigh.

50 Na trí Luighne fa fhlaith Bréifne,
bró sgiaithleathan sgoramhail;
beid leis i gcliathchaibh gan chairde
Fiachraigh, Cairbre, Corannaigh.

51 Na trí Meic Shuibhne ó bhruach Bhearnais
beid fós ime ar aoinfheadhain -
ná sgaraid ris d'uain nó d'anbhuaín -
cruaidh an ghlanshluaigh Gaoidhealaigh.

52 Beid Í Mhaine fa mhac Gráinne,
go ngaoibh corcra ceannglasa -
fúigfid bandála Gall gruaidhfhliuch -
is Clann uaibhriuch Fhearghasa.

53 Ó Eithne leis go Loch Éirne,
idir urra is anurraidh,
'só Bhúill go Loch n-anfaidh nUachtair,
Manchaigh, Ruarcaigh, Raghallaigh.

54 Rachaid trí cinnbhile Connacht
ré a chois 'na gcaoir onchonaigh,
na trí buidhne malla móra,
clanna cródha Conchobhair.

55 Clann Domhnaill leis líon a dtionóil,
mar tiad dairghe ós doireadhaibh,
d'fhianaibh Fódla, d'amhsain Íle
gasraidh shídhe shoineamhail.

56 Ríoghraidh Ghaoidheal gluaisfid ainnséin
go hÁth Cliath don chéidiarraidh;
budh iomdha múir chlach 'na gcosair
ón chath fhossaidh éigiallaidh.

57 Biaidh críoch Bhóinne 'na bróin shaighnéan
ó shíol Ruairc an réadhoinigh;
fini Gall ó Chliagh go Cruachain
.....

58 Budh iomdha corn breac is báisín
'gon bhróin laochdha loinneardha,
budh iomdha uird bhloghtha balla,
dobhcha, canna coinnealdha.

59 Budh iomdha leó bir is briogúin
is birt troma i dtéadánaibh,
budh iomdha leó clár is coire
'sa lán oile d'éadálaibh.

60 Foileóchthar leó learga Midhe
ré méid na gcreach gcathardha,
budh iomdha slighe um Bóinn mbreacgloin
'gon bhróin neartmhair nathardha.

61 Budh iomdha arís i n-am chodail
ag cloinn ríogh do róisdínibh,
tar éis Moighe Ceóil do chreachadh,
feóil leathamh 'na lóisdínibh.

62 Adéaraid Goill um Ghort nUisnigh
ainnséin re fóir bhfionnBhaoille -
nách léigfid siad re crú gCairbre
a mbú a n-airgne a n-iolmhaoine.

63 Ní bu miadh re maithibh Gaoidheal
glór na bhféinneadh bhfionnardghlan,
budh machtnadh mór le cloinn gCobhthaigh
Goill orthaibh ag iomardadh.

64 Iar sin rachaid a ré catha
cath Saxan, sluagh ríTheamhra,
budh iomdha dhíobh orra éachta,
dronga séanta sítheamhla.

65 Géabhaid siad ag sloidhe aroile
ainnséin go ham gcoineasgair;
budh iomdha marbh Goill is Gaoidhil
ón droing dhaoinigh dhoifhreasdail.

66 Budh iomdha ón chleith tre chneas saoirfhir
soighead áithghéar ailtbhearach;
budh iomdha colg fuar is fagha,
is tuagh thana thaitneamhach.

67 Líonfaidhear do linntibh corcra
clár Midhe ón dá mhearghasraidh,
go n-éirghe fuil ós na formnaibh
san mhuigh thonngloin Teamhrachsain.

68 Muidhfidh ainnséin ar fhóir Saxan
ré síol Ghaoidhil ghéirreannaigh,
nách bia do shíor ón ágh d'fhógra

ós chlár Fhódla acht Éireannaigh.

69 An adhaigh tar éis an chatha
san chnoc ós Bhóinn bhréagshrothaigh
budh iomdha ó sduaigh mhaothghuirt Mháighe
saorchuirp áille i n-éagrothaibh.

70 Budh iomdha badhbha ag buain chasnaidh
do chneas fhéinneadh airmreamhair;
budh iomdha fós fiaich is faolchoin
fa Chliaich maothghloin maighreadhaigh.

71 Budh iomdha ar chnocaibh chláir Mhidhe
mairbh fa ríoghnaibh roisgfliucha;
budh iomdha ó sluagh Éirne orra
éighmhe loma loisgniucha.